

Miljöredovisning

Miljöredovisningen visar utvecklingen inom ett antal prioriterade miljöområden enligt kommunens miljörelaterade styrdokument. Redovisningen omfattar Järfälla som geografisk yta och Järfälla kommun som organisation.

Miljöarbete sker dagligen inom alla förvaltningar vid bland annat tillsyn, upphandling, miljödiplomering, planarbete och teknisk förvaltning. Miljöplanen och översiktsplanen är de övergripande styrdokumenterna inom hållbarhet i Järfälla kommun. Mål inom hållbarhet finns förutom i miljöplanen även i de sektorsvisa styrdokumenterna klimat- och energiplan, avfallsplan, kemikalieplan och cykelplan. Miljöplanen förtydligar sambandet till de sexton nationella miljö kvalitetsmålen och de sex regionalt prioriterade miljö kvalitetsmålen, som mynnar ut i de lokala områdena minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

VIKTIGA HÄNDELSER

Järfälla har under året satt stort fokus på klimatfrågan och i slutet av 2020 signerade kommunen Europas första klimatkontrakt. Kontraktet innebär att Järfälla tillsammans med åtta andra städer, fyra myndigheter samt innovationsprogrammet Viable Cities åtar sig att snabba på omställningen till en klimatneutral stad genom smart teknik, hållbar samhällsplanering och samverkan med såväl lokalt näringsliv som kommuninvånare.

Järfälla har även blivit medlem i Klimatkommunerna, en förening som samlar de kommuner och regioner vars klimatarbete ligger i framkant med tuffa klimat- och energimål och ambitiösa åtgärder. Vidare har kommunens klimat- och energiplan samt en handlingsplan för minskat matsvinn i kommunens verksamheter antagits, vilket skapar förutsättningar att ytterligare driva klimatarbetet framåt.

Under året har Järfällas kommuns hållbarhetspris instiftats och delats ut, med syfte att uppmärksamma och uppmuntra insatser inom områdena miljö och social hållbarhet. Järfälla har även tagit fram en ny avfallsplan tillsammans med övriga SÖRAB-kommuner för perioden 2021-2032 med tydligt fokus på cirkulär ekonomi.

OMVÄRLDSANALYS OCH FRAMTID

Coronapandemin har påverkat världen under större delen av året, och har därmed försenat klimatmöten på internationell nivå. COP26 är i dagsläget planerat till november 2021.

På lokal nivå genomfördes en resvaneundersökning för att mäta förändrade resvanor i Järfälla under coronapandemin. Undersökningen visade omfattande förändringar av de kommunanställdas resmönster och

minskade koldioxidutsläpp med 25 procent, men även avseende tillämpning och kunskapsnivå kring digitala mötesrutiner. Fem stora arbetsgivare genomförde också en resvaneundersökning som visade på minskade koldioxidutsläpp med 29 procent. Resultatet från undersökningarna kan användas för att utveckla och effektivisera framtida resor och möten och därigenom skapa bättre förutsättningar att nå ställda klimatmål, minskade resekostnader samt minskad stress hos medarbetare.

Barkarbystaden är under snabb utveckling och den nya BRT-linjen (Bus Rapid Transit) trafikerar nu Barkarby-staden-Akalla. Busslinjen är helelektrisk med hög turtäthet för att bidra till en effektiv och hållbar kollektivtrafik till dess att tunnelbanan är färdigbyggd. I kvarteret kring tunnelbanan planeras dessutom ett stadskvarter med fokus på hållbarhet, där bland annat delningsekonomi och återbruk är i fokus.

MÅLUPPFÖLJNING

Uppföljningen av miljö tillståndet och miljöarbetet i kommunen görs genom att mäta ett antal gröna nyckeltal samt åtgärder från miljörelaterade styrdokument och handlingsplaner. Nyckeltalen visar effekterna av miljöarbetet. Uppföljningen av miljöplanen är uppdelad inom målområdena minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

MÅLBEDÖMNING

Nedan redovisas en sammanställning över målbedömningen för miljöplanens effektmål. Symbolerna visar bedömning av målen i gällande miljöplan som ska vara uppnådda senast år 2024.

- 7 effektmål är uppnådda eller ser ut att uppnås.
- 5 effektmål uppnåddes delvis eller osäkert om de kan uppnås.
- 0 effektmål uppnåddes ej eller blir svåra att nå.
- 2 måluppfyllelser kan inte bedömas.

För de nyckeltal som saknar ett tillhörande effektmål redovisas utvecklingstrenden istället genom en färgad pil. Ett urval av det mest väsentliga som har skett under året beskrivs nedan. Uppföljning av alla mål och nyckeltal redovisas under Miljöbarometern i Järfälla på jarfalla.se/miljobarometern.

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska bara använda förnybar energi år 2025 och alltid sträva efter att energieffektivisera. Järfälla ska ta sitt ansvar för att bidra till det globala klimatmålet, tvågradersmålet.

Klimat- och energiplanen antogs 2020 och är det övergripande styrdokumentet för Järfälla kommun och dess bolag inom miljömålet minskad klimatpåverkan. I planen finns åtgärdsområden för att nå målen, inom bland annat transporter och energiförsörjning. En av åtgärderna var att ta fram en trähusstrategi, med syfte att främja trä som byggnadsmaterial. Ett förslag togs fram under 2020 och kommer att lämnas till kommunfullmäktige under första halvåret 2021.

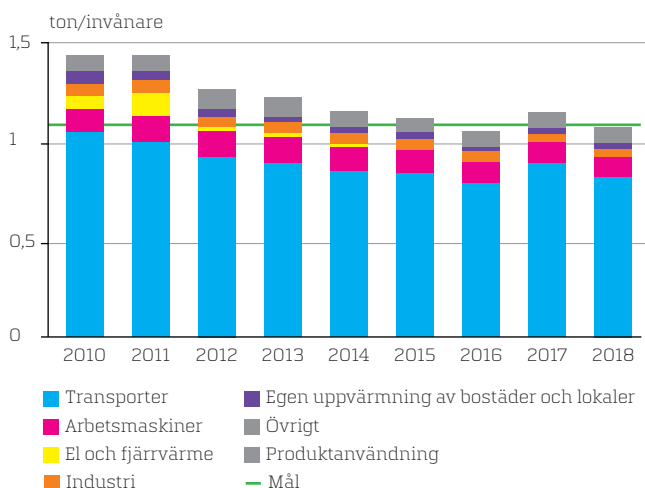

KOLDIOXIDUTSLÄPP PER INVÅNARE

Effektmål: Koldioxidutsläpp från fossila bränslen i Järfälla kommun, som geografisk yta, ska minska med 50 procent per invånare till år 2020 och med 100 procent per invånare till år 2050.

Sedan 1990 har de totala utsläppen per invånare minskat med drygt 52 procent och ligger nu på drygt 1 ton per invånare. Detta innebär att målet till år 2020 är uppnått. Den största utsläppsminskningen har skett inom egen uppvärmning, transporter samt el och fjärrvärme. En anledning till att Järfälla har relativt låga siffror beror på att kommunen inte har några industrier. Nedanstående diagram visar utvecklingen från 2010 samt målet för 2020. Effektmålet för 2050 är noll ton per invånare.

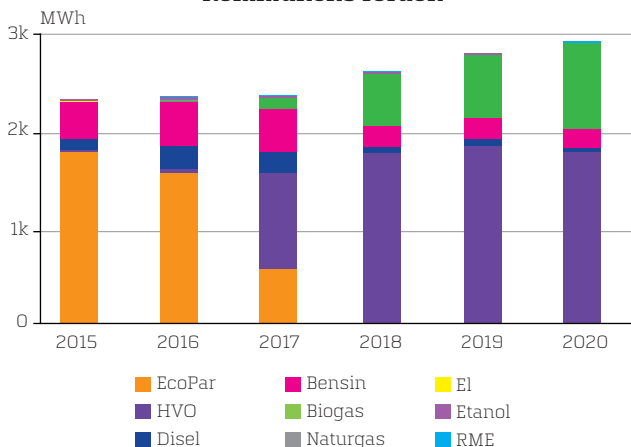
Utsläpp av koldioxid sektorvis per invånare och år

FÖRDELNING DRIVMEDEL

Under de senaste åren har andelen förnybart dieselbränsle, HVO, och biogas bland kommunens fordon ökat kraftigt, medan andelen bensin och diesel har minskat. Biogasen har ökat med nästan 40 procent sedan förra året och sedan 2017 har andelen biogas ökat med drygt 790 procent. Under 2020 började kommunen leasa ytterligare sex elbilar och har nu 12 elbilar i drift varav fem egna.

Fördelningen av drivmedel bland kommunens fordon

GOD BEBYGGD MILJÖ

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska ligga i framkant inom hållbar stadsutveckling och därmed säkra en hållbar utbyggnad i kommunen.

Hållbar stadsutveckling är en prioriterad fråga och under 2020 har nya miljömål för allmän platsmark i Barkarbystaden II, III och IV beslutats. Målen berör bland annat kemikalieanvändning, hållbara träslag och klimat kalkyler med syfte att ytterligare öka hållbarheten i Barkarbystadens fortsatta utveckling.

ANTAL CYKLISTER

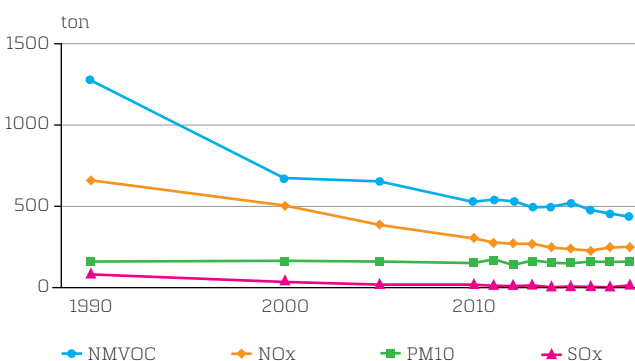
Cykeltrafikens andel av det totala resandet ligger idag på fem procent och ska öka till 20 procent år 2030. Antalet cyklar vid fyra utvalda mätpunkter har sedan 2017 ökat med 29 procent.

Unikt för i år är att Järfälla etablerar kommunens första cykelgarage och cykelboxar intill Jakobsbergs station. Dessa tas i drift i början av 2021. En ny cykelvårdsstation har installerats i Jakobsberg, vilket ger vintercyklister möjligheten att tvätta av sin cykel.

UTSLÄPP TILL LUFT

Alla ämnen, förutom PM10, har haft en nedåtgående trend sedan 1990. De senaste åren har dock utsläppen av kväve- och svaveloxider börjat öka något. Den största utsläppskällan av svaveloxider i kommunen är el och fjärrvärme, som står för nästan 70 procent av utsläppen. För kväveoxider är den största utsläppskällan transporter, som står för cirka 67 procent. Lösningssmedelsanvändning står för störst utsläpp av flyktiga organiska ämnen (NMVOC). Anledningen till att vi inte kan se samma nedåtgående trend av PM10 som för övriga ämnen beror på att trafiken har ökat sedan 1990.

Utsläpp till luft per år av kväveoxider (NO_x), svaveldioxid (SO₂), partiklar (PM10) och flyktiga ämnen (VOC) (ton), från samtliga utsläppskällor

GIFTFRI VARDAG

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska fasa ut farliga ämnen och minimera användningen av ämnen som kan skada människor och miljö. Förorenade områden ska saneras successivt. Arbetet ska ske med särskilt fokus på barns miljöer.

Järfälla arbetar kontinuerligt med utfasning av farliga ämnen utifrån den antagna Kemikalieplanen. Planen identifierar åtgärdsområden och länkar samman de fyra handlingsplanerna för giftfri för- och grundskola, gymnasium, byggnader samt upphandling och inköp, som alla syftar till att minska exponeringen för farliga kemiska ämnen.

Inom byggområdet finns det mål om att 95 procent av produkterna i ett byggprojekt ska ha betyget A eller B i materialbasen SundaHus. Under 2019 och 2020 har man satsat på att utbilda entreprenörer i produktval, vilket gett goda resultat med mer än 95 procent A och B-produkter i de flesta byggprojekt som har genomförts. Vidare har Järfälla erhållit medel från Naturvårdsverket för att minska läckage av mikroplaster och föroreningar

till dagvatten från konstgräsplaner. Pengarna används för installation av filter samt för analyser av dagvatten. Arbetet pågår fram till sommaren 2021.

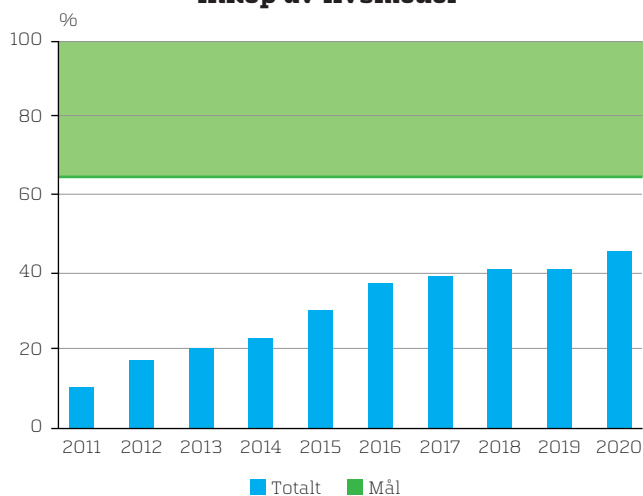

EKOLOGISKA LIVSMEDEL

Effektmål: Andel ekologiskt producerade livsmedel som köps in till kommunala verksamheter ska uppgå till 65 procent år 2024.

Nyckeltalet har haft en positiv trend sedan det infördes. Andelen ekologiska livsmedel har sedan 2011 ökat med drygt 35 procentenheter och är nu uppe i 47 procent. Ökningen beror bland annat på att kommunens inköps-system tydligt visar vilka varor som är miljömärkta.

Andel ekologiska livsmedel av totala inköp av livsmedel

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

Inriktningsmål: Den biologiska mångfalden ska bevaras, nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas.

Stora delar av Järfälla kommuns naturområden är skyddade som naturreservat. De är till för att bevara det tätortsnära kulturlandskapet, samtidigt som naturen skall vara lättillgänglig och attraktiv.

HÄVDAD ÄNGSMARK

Att hävda en äng innebär att man sköter den på ett traditionellt sätt för att främja den biologiska mångfalden. Arealen hävdad ängsmark i kommunen har ökat med drygt 7 hektar sedan 2014, idag hävdas drygt 7,8 hektar. Den hävdade ängsmarken finns på elva olika platser, två nya platser tillkom under 2020, Friis glänta och Henriksdal

HÅLLBAR KONSUMTION

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska sprida miljö-kunskap så att anställda, invånare och organisationer i kommunen kan agera på ett sätt som ger positiva effekter för miljön och därigenom bidra till ett hållbart Järfälla.

Samtliga kommunanställda ska ha en grundläggande miljö-kunskap och kommunen erbjuder både en digital och fysisk miljöutbildning. Alla förvaltningar och kommunala bolag har godkända miljödiplom enligt Svensk miljöbas kravstandard.

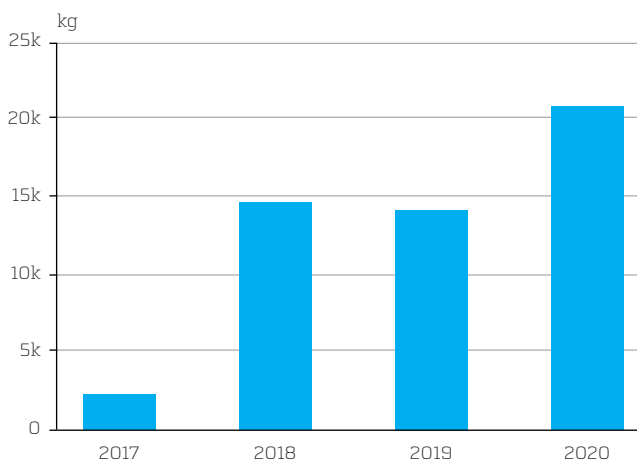
Olika informationsinsatser genomförs kontinuerligt för att öka kunskapen kring miljöfrågor hos invånare och företag. Under 2020 anordnades en digital föreläsning om hur man kan minska exponeringen för kemikalier i sin vardag.

Kommunen erbjuder även opartisk rådgivning inom energi- och klimatfrågor riktat till bland annat bostadsrättsföreningar, mindre företag samt privatpersoner. Rådgivningen anordnar även olika aktiviteter för allmänheten. Under 2020 hölls bland annat webinarier om laddplatser för elbilar samt solceller.

ÅTERBRUK

Återbruka är kommunens digitala system för återanvändning av bland annat möbler. Syftet är att minska kommunens inköpskostnader och samtidigt bidra till miljönytta och minskad konsumtion. 2020 blev ett rekordår och totalt förmedlades 790 objekt, vilket ledde till en koldioxidbesparing på 20 880 kilo och en ekonomisk besparing på 803 080 kronor.

Mängd sparad koldioxid genom återbruk

UPPHANDLING

Effektmål: Vid upphandling av varor, tjänster och entreprenader inom kommunen och bolagen ska relevanta miljökrav ställas.

Järfälla ställer hållbarhetskrav i samtliga upphandlingar där så är relevant. Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller miljökrav inom vissa områden och kommunen har även egna mallar samt tillgång till miljökompetens som stöd i kravställningen. Vid upphandlingar som antas beröra barn och unga eller vara mer kemikalie-intensiva har skarpare kemikaliekrav ställts. Exempel på sådana upphandlingar under 2020 är kemtekniska produkter, däck, hemelektronik och vitvaror.

ÅTERVINNING AV MATAVFALL

Kommunen har nått avfallsplanens mål om 35 procent biologiskt behandlat matavfall. En anledning till detta är att obligatorisk matavfallsinsamling införts. Nyckeltalet visar andelen matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker som återvinns genom biologisk behandling av total beräknad mängd uppkommit matavfall.

Mängd sparad koldioxid genom återbruk

